

บทที่ 4.

พยางค์

4.1 พยางค์ในความหมายกว้าง

ได้มีทฤษฎีทางภาษาศาสตร์อยู่หลายทฤษฎีที่พยายามจะให้คำจำกัดความของคำว่า "พยางค์" ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้สามารถแยกออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การให้คำจำกัดความในแง่ลักษณะของเสียง (Properties of Sounds).
2. การให้คำจำกัดความในแง่ของผู้พูด (Activities of Speaker) [10]
- และ 3. การให้คำจำกัดความในแง่ของหน้าที่ (Functional)

4.1.1. คำจำกัดความในแง่ลักษณะของเสียง (Properties of Sounds)

Otto Jespersen นักสัทศาสตร์ ชาวเดนมาร์ก ได้พยายามจะอธิบาย "พยางค์" โดยใช้ ระดับความก้อง (Sonority) ของหน่วยเสียง (Phoneme) โดยเขาได้แบ่งระดับความดังของหน่วยเสียงภาษาอังกฤษตามลำดับจากน้อยมาหามาก ดังนี้ [11]

1. เสียงพยัญชนะไม่ก้อง

1.1 เสียงระเบิด เช่น /p/, /t/, /k/

1.2 เสียงเสียดแทรก เช่น /f/, /s/

2. เสียงพยัญชนะระเบิด, ระเบิด เช่น /b/, /d/, /g/

3. เสียงพยัญชนะเสียดแทรก, ระเบิด เช่น /v/, /z/

4. เสียงพยัญชนะนาสิกและเสียงข้าง เช่น /m/, /n/, /l/

5. เสียงพยัญชนะรัว เช่น /r/

6. เสียงสระปิด เช่น /i/, /y/, /u/

7. เสียงสระกึ่งปิด เช่น /e/, /o/

8. เสียงสระเปิด เช่น /a/

และ Jespersen ได้อธิบายพยางค์ โดยกล่าวว่า พยางค์จะเป็นกลุ่มของหน่วยเสียง ที่มีหน่วยเสียงหนึ่งที่ตั้งกว่าหน่วยเสียงข้างเคียง เช่นคำว่า plain จะเห็นว่ามีหน่วยเสียง /a/ ที่มีระดับความดัง มากกว่าหน่วยเสียงข้างเคียง ดังนั้นจึงมี 1 พยางค์หรือคำว่า Visit จะมีหน่วยเสียง /i/ 2 ตัวที่มีระดับความดังมากกว่าเสียงข้างเคียง ดังนั้นจึงมี 2 พยางค์

แต่ตามทฤษฎีระดับความดัง (Sonority) ของ Jespersen แล้วมีปัญหสำหรับคำบางคำเช่น spa จะเห็นว่า มีหน่วยเสียงที่มี sonority มากกว่าข้างเคียง อยู่ 2 หน่วยเสียงคือ /s/ และ /a/ จึงควรเป็นคำ 2 พยางค์ แต่จริง ๆ แล้วคำนี้เป็นคำพยางค์เดียว

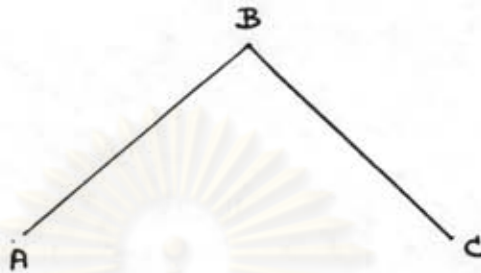
จากปัญหาของทฤษฎีดังกล่าว ได้มีผู้พยายามที่จะอธิบาย "พยางค์" โดยใช้หลักการด้านอื่นมาประกอบกับความดัง เช่น ระยะเวลา, เสียงหนักเบา, ระดับเสียงสูงต่ำองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้รวมกันเรียกว่า prominence

4.1.2. คำจำกัดความในแง่ของผู้พูด (Activities of Speaker)

การอธิบายพยางค์ในแง่ของผู้พูดนั้น ได้มีนักภาษาศาสตร์หลายคนได้ให้ความเห็นไว้โดยเริ่มจาก Ferdinand de Saussure นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ ได้พยายามอธิบายพยางค์ โดยอาศัยปริมาณความกว้างของอวัยวะในการเปล่งเสียงระดับความมากน้อยในการออก (degree of opening of the sounds) เช่น เสียงสระมีการเปิดมากกว่า พยัญชนะ และ พยัญชนะระเปิด มีระดับในการออกเสียงมากกว่า พยัญชนะเสียงเสียดแทรกเป็นต้น และเขาได้อธิบายว่า ขอบเขตของพยางค์นั้นจะอยู่ที่ช่วงต่อระหว่างเสียงที่มีระดับในการออกน้อย กับเสียงที่มีระดับในการออกมาก นอกจากนี้ Saussure ยังใช้สัญลักษณ์ 2 ตัว ที่จะใช้อธิบายพยางค์ โดยเขาเรียกเสียงที่มีระดับในการออกมากที่อยู่ตอนต้นพยางค์ว่าเสียงระเบิด (Explosion; <) และเสียงที่มีระดับในการออกน้อยที่อยู่ตอนท้ายพยางค์ว่าเสียงยุบ (Implosive; >) ดังนั้นพยางค์จะเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้ (<>) และขอบเขตของพยางค์ก็จะเขียนได้เป็น (><)

นอกจากนั้น Maurice Grammont และ Pierre Fouchi นักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ยังได้อธิบายพยางค์ในแง่ที่ว่า อวัยวะที่ใช้ในการออก

เสียง จะมีการเกร็งในคอนตันพยางค์มากกว่าคอนท้ายพยางค์โดยแสดงไว้ดังรูปที่ 8

รูปที่ 8 เส้น A-B แสดงการเกร็งที่เพิ่มขึ้นคอนตันพยางค์ ส่วนเส้น B-C แสดงการเกร็งที่ลดลงคอนท้ายพยางค์

ต่อมา R.H. Stetson นักสัทศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้อธิบายพยางค์ โดยพิจารณาจาก จังหวะการเกร็งของกล้ามเนื้อช่องอก โดยเขาได้อธิบายว่า ในคอนตันพยางค์ทุกพยางค์จะมีการเกร็งของกล้ามเนื้อช่องอก (chest pulse) แต่หลังจากที่ได้มีการพิสูจน์แล้ว ทฤษฎีนี้ก็ไม่เป็นจริง ดังกล่าว

4.1.3. ความยาวและความเข้มของหน้าที่ (Functional)

ทฤษฎีนี้ได้พยายามอธิบายพยางค์โดยพิจารณาจากโครงสร้าง (Structure) ดังนี้

$$[\text{ส่วนขอบพยางค์}] + \text{ส่วนแกน} + [\text{ส่วนขอบพยางค์}]$$

$$[\text{Marginal sound}] + \text{Nucleus} + [\text{Marginal sound}]$$

[] = จะมีหรือไม่มีก็ได้

การอธิบายพยางค์โดยทฤษฎีนี้จะต้องระบุให้แน่ชัดว่าจะใช้อธิบาย

พยางค์ของภาษาไทย เพราะ สรรและพยัญชนะที่ประกอบกันเป็นพยางค์ในแต่ละภาษานั้น แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 พยางค์ในภาษาไทย

ในการพูดแต่ละครั้งของคนเราใช้วิธีเบ่งหน่วยเสียงออกมาหลาย ๆ หน่วยเสียงติดต่อกันเป็นเสียงพูด เสียงพูดเหล่านี้บางหน่วยเสียงก็ดัง เค้น บางหน่วยก็เบา กว่าหน่วยเสียงอื่น เราก็คือว่าหน่วยเสียงที่ดัง เค้นกว่าหน่วยเสียงอื่น ๆ ซึ่งปรากฏในเสียงพูด เป็นแกนกลางของพยางค์ ส่วนหน่วยเสียงอื่น ๆ ที่ไม่ดัง เค้นก็ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบ หรือเสริมพยางค์นี้ ๆ

หน่วยเสียงจะดัง เค้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับลักษณะประจำตัวของหน่วยเสียงนั้น ๆ เช่น หน่วยเสียงสระมีลักษณะประจำตัวเป็นเสียงก้อง จึงดัง เค้นกว่าหน่วยเสียงอื่น ๆ เวลาออกเสียงพูดในแต่ละครั้งโดยปกติหน่วยเสียงสระจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพยางค์ หรืออาจพูดได้ว่า พยางค์ย่อมมีหน่วยสระเป็นใจกลาง

พยางค์ในภาษาไทยสามารถเขียนในรูปของโครงสร้างได้ดังนี้[6]

$$S: = C(C)V(:)(C)$$

S = พยางค์

C = พยัญชนะ

V = สระ

T = วรรณยุกต์ ซึ่งมี 5 เสียงวรรณยุกต์

โดย h=เสียงวรรณยุกต์ตรี

m=เสียงวรรณยุกต์สามัญ

l=เสียงวรรณยุกต์เอก

f=เสียงวรรณยุกต์โท

r=เสียงวรรณยุกต์จัตวา

: = สระเสียงยาว

พยางค์ที่จะมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ผันได้ครบทั้ง 5 หน่วยเสียงนั้น พบได้เฉพาะพยางค์ที่เป็นคำเป็นเท่านั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. C(C)V: ^{h,m,l,f,r} เช่นคำว่า
- /kha:^h/ คำ
 - /kha:^m/ คา
 - /kha:^l/ ชา
 - /kha:^f/ คำ
 - /kha:^r/ ชา

2. C(C)V(:)N ^{h,m,l,f,r} (N พยัญชนะเสียงนาสิก) เช่นคำว่า
- /la:^hŋ/ ล้าง
 - /la:^mŋ/ ลาง
 - /la:^lŋ/ หล้าง
 - /la:^fŋ/ ล่าง
 - /la:^rŋ/ หลาง

3. C(C)V(:)A ^{h,m,l,f,r} (A = พยัญชนะกึ่งสระ) เช่นคำว่า
- /saj:^h/ ไซ
 - /saj:^m/ ซา
 - /saj:^l/ ซล
 - /saj:^f/ ซส
 - /saj:^r/ ซร

ส่วนพยางค์ที่เป็นคำคาย ที่ประกอบด้วย สระ เสียงสั้น และสกดด้วยเสียงกัก จะมีเสียงวรรณยุกต์แค่ 2 หน่วยเสียง คือ เสียงวรรณยุกต์เอกกับตรี เท่านั้น

- C(C)VS ^{h,l} (S = พยัญชนะเสียงกัก) เช่น
- /khat:^h/ คัด
 - /khat:^l/ ชัด

ส่วนพยางค์ที่เป็นคำคายที่ประกอบด้วยสระเสียงยาว และสกดด้วย

พยัญชนะกัก จะมีเสียงวรรณยุกต์แค่ 2 เสียง เช่นกันคือ เสียงเอกและเสียงโท
ในรูปแบบ

C(C)V:S^{l, f} เช่นคำว่า
/khat/^l ชาค
/khat/^f คาค

วรรณยุกต์ พยางค์	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จตุร
คำเป็น					
1. C(C)V:	*	*	*	*	*
2. C(C)V (:)N	*	*	*	*	*
3. C(C)V (:)N	*	*	*	*	*
คำตาย					
4. C(C)VS	-	*	-	*	-
5. C(C)V:S	-	*	*	-	-

ตารางที่ 5 เสียงวรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นได้กับพยางค์ในภาษาไทย(*)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พยัญชนะต้น พยัญชนะควบ สระ ศัพท์สะกด

ตารางที่ 6 องค์ประกอบของพยางค์ที่เป็นแม่ในภาษาไทย [18]